

EXUVI-UHHH?

Het gebruik van de Nederlandse namen voor libellen wordt steeds gebruikelijker (al is het in mijn hoofd af en toe nog een rommeltje), maar het Latijnse woord voor 'huidje' zie je nog vaak gebruikt worden. Net las ik ergens '1 exuviae' en ik vond dat nogal gek klinken, als een meervoud. Even opzoeken, in 'Libellen van Nederland' van Dirk Geijskes en Jan van Tol staat inderdaad dat er alleen een meervoud bestaat: exuviae. De veldgids van Frank Bos en Marcel Wasscher geeft echter exuvium als enkelvoud en exuviae als meervoud, terwijl de nieuwe Atlas voor enkel- en meervoud exuviae aanhoudt. Dan het Latijnse woordenboek maar - en dan blijkt ineens dat we ons soms aan potjeslatijn schuldig maken. Want het is ofwel exuviae hetgeen alleen maar meervoud is, ofwel exuvium als enkelvoud met exuvia als meervoud. Venned-erlandsen zou leiden tot: exuvium, exuviums. De kans is natuurlijk klein dat we in een moeras door een passerende Romein op de vingers getikt worden voor onze verhaspeling van het schone Latijn. Toch, als zich ergens landurig een populatie Coenagrion armatum verborgen kan houden, waarom dan niet ook een groepje Romani armati, gewapende Romeinen? Ik zou het zekere maar voor het onzekere nemen en gewoon gaan spreken en schrijven over huidjes.

Weia Reinboud

Mystery Libellen op de NVL-dag

Tijdens de laatste NVL-dag op 15 maart in Zwolle was er een gloednieuw onderdeel. Niet zomaar een praatje of reisverslag, maar een heus spelletje. Afgekeken van de vele Mystery Bird Competities, werden er Mystery Libellen Pictures vertoond. Alle aanwezigen werden op hun kennis van de Nederlandse libellen getest. Er werden 21 dia's vertoond en iedereen moest op een formulier invullen welke soort er op de dia stond. Elke dia werd maar ongeveer 20 tot 30 seconden getoond en overleg en gebruik van boekjes was niet toegestaan. Kortom, een bloedserieuze aangelegenheid en de hoogste tijd dus om even terug te blikken en te evalueren.

Prijzen

De Mystery Libellen Pictures werden voor de pauze zonder verder commentaar getoond en iedere deelnemer moest aan het eind het ingevulde formulier weer inleveren. In de pauze werden de formulieren nageke-

ken en werd gekeken wie de meeste antwoorden goed had. Inleveren kon overigens gewoon anoniem, want de formulieren waren individueel genummerd en dit nummer kon je als bewijs van jouw persoonlijke formulier afscheuren en bewaren tot de bekendmaking na de pauze. Na de pauze werden alle dia's opnieuw getoond en werd de determinatie van elke soort besproken. Voor de winnaars was er een ruime prijzenpot. Zo was er een hele mooie foto van een Bandheidlibel (*Sympetrum pedemontanum*) (zie voorkant van de Nieuwsbrief red.) gemaakt door Alex Huizinga en een poster van een Vuurjuffer (*Pyrrhosoma nymphula*) beschikbaar gesteld door Frank Bos. Verder was er de nieuwste versie van de libellenfilm van Weia Reinboud en Tienieke de Groot. Natuurlijk ontbraken de derde druk van de 'Veldgids Libellen' en het boek 'Praktisch Natuurbeheer: vlinders en libellen' niet als prijs. Beide boeken waren overigens gesigneerd door de auteurs en door deze goed gevulde prijzenpot was er een duidelijke stimulans om mee te doen!

Resultaten

Het bleek al met al een lastige opgave om onvoorbereid en buiten het seizoen even binnen een minuut of tien 21 libellen te determineren. Uiteindelijk is van 43 deelnemers een ingevuld formulier ontvangen. Het aantal goede antwoorden schommelde tussen één goed (5%) en 16 goed (76%). Het gemiddeld aantal goede antwoorden bedroeg acht. In tabel 1 op de volgende pagina is een overzicht van de 21 dia's te zien en van de meest gegeven foutieve antwoorden. De gemakkelijkst te determineren dia's waren die van een Vuurjuffer (42 keer goed) en van het eiafzetspoor van een Houtpantserjuffer (*Lestes viridis*) (33 keer goed). Het moeilijkst waren de dia's van een vers uitgeslopen Plasrombout (*Gomphus pulchellus*) naast zijn huidje (5 keer goed), een vrouwtje Kanaaljuffer (*Cercion lindenii*) in close up (5 keer goed) en een Glassnijder (*Brachytron pratense*) die gedeeltelijk achter een rietstengel was verborgen (5 keer goed).

Winnaars

Uiteindelijk waren er twee mensen met 14 goed, één met 15 en twee met 16 goed, die samen de vijf prijzen moesten verdelen. Na loting was de vijfde plaats voor Frank Bos en de vierde voor René Manger. De derde plaats was voor Kees Goudsmits. Na loting bleek Tienieke de Groot op de tweede en Marcel Wasscher op de eerste plek te zijn beland.

Dankjewel

Het spelletje met de Mystery Libellen Pictures bleek een erg leuk en leerzaam intermezzo te zijn op de NVL-dag. Wie weet wordt het in de toekomst vaker gehouden. Een ideeetje van één van de winnaars is om alle winnaars van dit jaar de eerstvolgende keer niet mee te laten doen. Dat moet een stimulans zijn voor degenen die deze keer (net) buiten de prijzen vielen. Goed studeren op de libellen (buiten en binnen) verhoogt natuurlijk de kansen. En natuurlijk niet vergeten om je waarnemingen door te geven. Ik heb het erg leuk gevonden om dit spelletje te doen en wil Robert Ketelaar, Kars Veling en vooral Harm Niesen hartelijk danken voor het beschikbaar stellen van de dia's.

Dick Groenendijk

Tabel 1: Oplossing en meest gegeven foutieve antwoorden van de Mystery Libellen Pictures van de NVL-dag op 15 maart 2003.

Dianr	Oplossing	% goed	Meest gegeven alternatieve antwoorden
1	Beekoeverlibel	36%	Zuidelijke oeverlibel; Gewone oeverlibel
2	Bloedrode heidelibel	25%	Bruinrode, Steenrode en Zwarte heidelibel
3	Weidebeekjuffer	39%	Houtpantserjuffer; Bosbeekjuffer
4	Gewone bronlibel	14%	Smaragdlibel; Metaalglanslibel
5	Plasrombout	11%	Rivierrombout
6	Bruinrode heidelibel	27%	Kempense en Steenrode heidelibel
7	Tengere grasjuffer	25%	Watersnuffel; Donkere waterjuffer en allerhande andere waterjuffers
8	Bruine winterjuffer	50%	Noordse winterjuffer
9	Kanaaljuffer	11%	Donkere waterjuffer en allerhande andere waterjuffers
10	Vuurjuffer	95%	Koraaljuffer
11	Venwitsnuitlibel	48%	Noordse witsnuitlibel
12	Tangpantserjuffer	48%	Gewone pantserjuffer
13	Bruinrode heidelibel	43%	Zuidelijke heidelibel
14	Houtpantserjuffer	75%	winterjuffer of geen idee
15	Gevlekte witsnuitlibel	32%	Noordse witsnuitlibel
16	Watersnuffel	27%	Kanaaljuffer; Variabele waterjuffer
17	Watersnuffel	34%	Speerwaterjuffer; Azuurwaterjuffer en beide soorten winterjuffers
18	Blaauwe glazenmaker	55%	Paardenbijter; Venglazenmaker
19	Glassnijder	11%	Veel gokwerk, maar vooral de Vroege glazenmaker
20	Speerwaterjuffer	25%	Maanwaterjuffer
21	Bruine korenbout	57%	Gewone oeverlibel; Platbuik

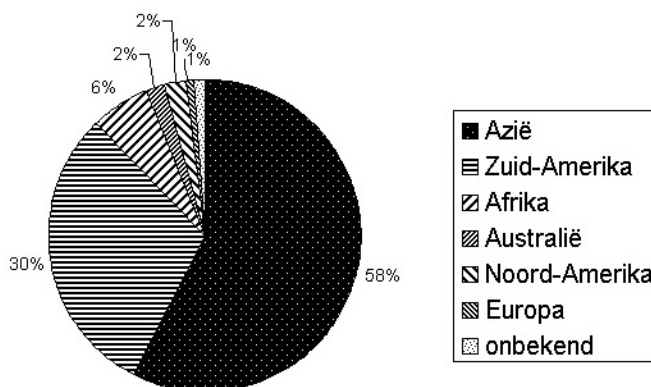
Hoe snel stijgt het aantal beschreven libellensoorten dit millennium?

Met een start van dit nieuwe millennium is het aardig om eens te bekijken hoeveel nieuwe libellensoorten er sinds 2000 nieuw gepubliceerd zijn. De beste overzichtslocatie daarvoor is op internet de site van Martin Lindeboom, Martin Schorr en Dennis Paulson (<http://www.ups.edu/biology/museum/worldodonates.html>). Deze lijst was voor het laatst bijgewerkt op 12 december 2002: het jaar 2002 is dus niet geheel compleet.

Om te bekijken hoeveel nieuwe soorten beschreven zijn heb ik deze lijsten voor de Zygoptera (juffers) en Anisoptera (ware libellen) naar Excel gekopieerd en er wat bewerkingen mee uitgevoerd. Dit zijn enkele van mijn bevindingen die me aardig leken hier te beschrijven.

- In totaal zijn er in de periode 1 januari 2000 tot 12 december 2002 maar liefst 99 nieuwe soorten voor de wetenschap beschreven. Hierbij zijn de nieuwe ondersoorten niet meegerekend;
- In de lijst staan ook drie 3 Anisoptera die nu al gesynonimiseerd zijn (wat betekent dat ze toch al eerder beschreven waren). Deze 3 soorten zijn niet meegerekend in de 99 soorten;

- Het aantal van 99 betekent dat er na 1 januari 2000 op de wereld bijna 3 nieuwe soorten per maand beschreven zijn;
- Er zijn duidelijk meer nieuwe Juffers (Zygoptera, 62 soorten) dan Ware libellen (Anisoptera, 37 soorten) beschreven;
- De mooiste naam wellicht: *Burmargiolestes xinglongensis* Wilson and Reels, 2001 (een Aziatische juffer), met *Mesumbethemis takamandensis* Vick, 2000 (een Afrikaanse ware

Figuur 1: Aantal nieuw beschreven libellensoorten in de periode 2000 - 2002 verdeelt per werelddeel.

